

การใช้เทคโนโลยีอากาศยานไร้คนขับหรือโดรนในการปฏิบัติการทางทหารของรัฐ¹

เสาวนีย์ สายใจ²

การปฏิบัติการทางทหารของรัฐในอดีตจนถึงปัจจุบันล้วนแล้วแต่มีเหตุการณ์ที่สำคัญเกิดขึ้นมากมายทั่วโลก ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาความขัดแย้งและสงครามระหว่างประเทศที่ยังไม่หมดไป ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการสู้รบนั้นคงเป็นเรื่องของเทคโนโลยีทางด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ของกองทัพประเทศต่าง ๆ ที่ได้มีการพัฒนามาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น ระเบิด จรวด จีปนาอูธ และกระสุนปืน เป็นต้น อาวุธเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ใช้ในการรักษาอำนาจอธิปไตยของรัฐ และสร้างไว้ซึ่งความมั่นคงปลอดภัยของประชาชนในประเทศของตน เมื่อรัฐมีกองทัพที่เข้มแข็ง มีศักยภาพทางการทหารที่ดี และมีอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ดี ย่อมสร้างประโยชน์ต่อประเทศของตนในด้านความมั่นคงของชาติได้ แต่ในทางกลับกันเทคโนโลยีด้านอาวุธยุทโธปกรณ์อาจกลายมาเป็นสิ่งที่ใช้ในการประหารชีวิตหรือทำร้ายกัน ที่ไม่เพียงแต่จะสร้างความเสียหายต่อกองทัพของอริราชศัตรูแล้ว การใช้เทคโนโลยีด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ของกองทัพในบางกรณี ก็ย่อมอาจสร้างผลกระทบต่อประชาชนผู้บริสุทธิ์ได้ หากผู้ใช้หรือผู้ควบคุมอาวุธดังกล่าวขาดทักษะในการใช้งานอาวุธยุทโธปกรณ์หรือผู้พัฒนาอาวุธยุทโธปกรณ์มิได้พัฒนาเทคโนโลยี โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของพลเรือนหรือประชาชนผู้บริสุทธิ์ จึงอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชีวิต ร่างกายและสิทธิมนุษยชนของประชาชนผู้บริสุทธิ์ได้ โดยในปัจจุบันเทคโนโลยีทางการทหารอย่างหนึ่งกำลังเป็นที่สนใจสำหรับนักพัฒนาอาวุธยุทโธปกรณ์และกองทัพของชาติมหาอำนาจหลายประเทศ ที่ทรงประสิทธิภาพสามารถลดอัตราการสูญเสียกำลังพลของฝ่ายตนนั้น ได้แก่ อากาศยานไร้คนขับ หรือ ยูเอวี (Unmanned Aerial Vehicle - UAV) หรืออาจมีชื่อเรียกเป็นสามัญอีกชื่อหนึ่งว่า โดรน (Drones) ซึ่งหน่วยทหารที่ปฏิบัติการในสนามรบสามารถควบคุมหรือบังคับอากาศยานไร้คนขับหรือโดรนได้ในระยะทางไกล โดยที่ไม่ต้องอาศัยกำลังพลในการขับจี้อากาศยานดังกล่าวโดยตรง อาศัยเพียงผู้ควบคุมหรือบังคับในฐานะสำหรับบังคับอากาศยานดังกล่าวให้มีทิศทางการเคลื่อนที่หรือปล่อยอาวุธต่อต้านข้าศึกไปยังพื้นที่บริเวณที่ผู้ควบคุมกำหนด การใช้เทคโนโลยีอากาศยานไร้คนขับหรือโดรนย่อมส่งผลดีต่อกิจการทหารหลายประการในอนาคต เช่น การลดจำนวนทหารประจำการในอนาคตหากมีการผลิตเทคโนโลยีโดรนให้เข้ามาประจำการในกองทัพเป็นจำนวนมาก การลดความสูญเสียของทหารจากการบาดเจ็บและเสียชีวิต และการใช้โดรน

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง การใช้เทคโนโลยีอากาศยานไร้คนขับหรือโดรนในการปฏิบัติการทางทหารของรัฐ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์จุฑาพร วงศ์ทองสรรค์ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์จรัส เล็งวิทยา และ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนียผล

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ของทหารในการสนับสนุนกิจการพลเรือนหรือสำรวจความเสียหายจากภัยทางธรรมชาติ เป็นต้น หากแต่การใช้เทคโนโลยีโดรนในกองทัพย่อมก่อให้เกิดคำถามตามมาว่า การใช้เทคโนโลยีดังกล่าวมีความแม่นยำในการโจมตี (Precision Guided Munitions - PGMs) มากน้อยเพียงใดหรือการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวมีการพัฒนาระบบใช้อาวุธให้เอื้อต่อการฆ่าที่ระบุเป้าหมาย (Targeted Killings) มากน้อยเพียงใด เพราะหากการตรวจจับเป้าหมายด้วยเทคโนโลยีโดรนและการโจมตีจากระยะไกล ไม่มีความแม่นยำแล้ว ก่ออาจส่งผลกระทบต่อพลเรือนหรือประชาชนผู้บริสุทธิ์ผู้ที่ไม่ได้อยู่ในเป้าหมายของการสังหารหรือการทำลายล้างได้ ซึ่งการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวอาจทำให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์ต้องตกเป็นเป้าหมายในการสังหารหรือทำลายล้างโดยไม่ได้ตั้งใจก็เป็นได้ นอกเหนือจากนี้ แม้การใช้เทคโนโลยีโดรนสอดแนม (Surveillance Drones) อาจเป็นประโยชน์ต่อกิจกรรมการสอดแนมข่าวศึกของกองทัพ หากแต่การใช้เทคโนโลยีดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นส่วนตัว (Privacy) ของประชาชนผู้บริสุทธิ์ก็เป็นได้

ในแง่ของกฎหมายระหว่างประเทศนั้น หากพิจารณาถึงเนื้อความตามกฎบัตรของสหประชาชาติ (Charter of the United Nations) มาตรา 51 ที่ได้บัญญัติสิทธิในการป้องกันตนเอง (Rights to Self-defense) เอาไว้ว่า “ไม่มีข้อห้ามใดในกฎบัตรฉบับปัจจุบันจะรอนสิทธิประจำตัวในการป้องกันตนเองโดยลำพังหรือโดยร่วมกัน หากการโจมตีด้วยกำลังอาวุธบังเกิดแก่สมาชิกของสหประชาชาติจนกว่าคณะมนตรีความมั่นคงจะได้ดำเนินการที่จำเป็นเพื่อธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ มาตรการที่สมาชิกได้ดำเนินไปในการใช้สิทธิป้องกันตนเองนี้จะต้องรายงานให้คณะมนตรีความมั่นคงทราบโดยทันทีและจะต้องไม่กระทบกระเทือนอำนาจและความรับผิดชอบของคณะมนตรีความมั่นคงตามกฎหมายฉบับปัจจุบัน แต่ประการใด ในอันที่จะดำเนินการเช่นที่เห็นจำเป็นไม่ว่าในเวลาใด เพื่อธำรงไว้หรือสถาปนาถ้อยสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ” เมื่อได้พิจารณาตามเนื้อความดังกล่าวแล้ว การใช้เทคโนโลยีโดรนในการปฏิบัติการทางทหารจึงถือเป็นการกระทำการใช้สิทธิป้องกันตนเอง (Exercise of the Right of Self-defense) กล่าวคือ รัฐสมาชิกขององค์การสหประชาชาติสามารถกระทำการใช้อาวุธประเภทต่าง ๆ ในปฏิบัติการทางทหารเพื่อป้องกันตนเองได้ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันสหประชาชาติยังไม่ได้กำหนดนโยบายหรือมาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการควบคุมการปฏิบัติการทางทหารที่อาศัยเทคโนโลยีโดรนที่แน่ชัด ซึ่งสหประชาชาติไม่ได้มีนโยบายหรือมาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศใด ๆ ในการยับยั้งหรือห้ามไม่ให้ชาติสมาชิกใช้เทคโนโลยีโดรนหรือนำโดรนมาประจำการในกองทัพของตน เมื่อการใช้โดรนในการปฏิบัติการทางทหารของรัฐมิได้มีบทบัญญัติที่เป็นการเฉพาะ หรือมีกฎหมายที่ควบคุมเกี่ยวกับการใช้โดรนในการปฏิบัติการทางทหารของโดยตรง ดังนั้นจึงต้องอาศัยกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องและมีความสอดคล้องกับการใช้โดรนตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ อันได้แก่ ปกฤษฎาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน กฎการปะทะ และกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ โดยกฎหมายที่กล่าวมาข้างต้นนี้สามารถนำมาเทียบเคียงและประยุกต์ใช้ได้ แต่เมื่อมีการพิจารณาถึงบทบัญญัติของกฎหมายเหล่านี้ ทำให้

พบปัญหาที่ไม่สอดคล้องกับแนวทางการใช้โคโรนาในการปฏิบัติการทางทหารของรัฐ ทั้งนี้เนื่องจากการไม่มีกฎหมายกำหนดไว้อย่างชัดเจนในเรื่องของการใช้โคโรนาในการปฏิบัติการทางทหารภายใต้สังคมสมัยใหม่ที่เทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นอย่างมาก จึงทำให้เกิดประเด็นปัญหาในทางกฎหมายระหว่างประเทศ คือ

1. ปัญหากฎหมายว่าด้วยการใช้โคโรนากับหลักสิทธิมนุษยชน ภายใต้ปณิญาสากลว่าด้วย

สิทธิมนุษยชน ข้อ 1 ข้อ 3 และข้อ 7

ปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 1 ได้บัญญัติให้มนุษย์ทั้งปวงเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในศักดิ์ศรีและสิทธิต่าง ๆ ไว้ดังนี้

“มนุษย์ทั้งปวงเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในศักดิ์ศรีและสิทธิ ต่างในตนมีเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยจิตวิญญาณแห่งภราดรภาพ”

ปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 3 ได้บัญญัติให้มนุษย์ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิต ไว้ดังนี้
“ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงแห่งบุคคล”

ปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 7 ได้บัญญัติให้ทุกคนมีความเท่าเทียมกันตามกฎหมายไว้ดังนี้

“ทุกคนเสมอภาคกันตามกฎหมายและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันจากการเลือกปฏิบัติใด อันเป็นการล่วงละเมิดปณิญานี้ และจากการยุยงให้มีการเลือกปฏิบัติดังกล่าว”

จากบทบัญญัติกฎหมายทั้งสามข้อดังกล่าวข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนี้เป็นเพียงการกำหนดให้มนุษย์ทุกคนนั้นได้รับการคุ้มครองโดยให้มีสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของมนุษย์ แต่ทั้งนี้กฎหมายเหล่านี้ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอเท่าที่ควรเมื่อนำมาปรับใช้กับการใช้อาวุธโคโรนาในการปฏิบัติการทางทหารของรัฐ เนื่องจากการบัญญัติกฎหมายในเรื่องดังกล่าวนี้ยังไม่ครอบคลุมไปถึงเรื่องของการคุ้มครองพลเรือนหรือประชาชนผู้บริสุทธิ์ที่อยู่ในพื้นที่ของสงคราม หรือพื้นที่ที่มีความขัดแย้งและทำการสู้รบกันของประเทศต่าง ๆ อีกทั้งยังไม่ครอบคลุมต่อการใช้อาวุธโคโรนาของทหารที่เป็นการก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิของมนุษย์ หรือเป็นการละเมิดต่อสิทธิมนุษยชน อันเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่สำคัญของการทำสงครามในปัจจุบัน เนื่องจากการใช้เทคโนโลยีด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ของกองทัพในบางครั้งผู้ใช้หรือผู้ควบคุมอาวุธดังกล่าวขาดทักษะในการใช้งานอาวุธยุทโธปกรณ์หรือผู้พัฒนาอาวุธยุทโธปกรณ์มิได้พัฒนาเทคโนโลยี โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของพลเรือนหรือประชาชนผู้บริสุทธิ์ จึงอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชีวิต ร่างกายและสิทธิมนุษยชนของประชาชนผู้บริสุทธิ์ได้ ซึ่งก่อให้เกิดประเด็นปัญหาในเรื่องของหลักจริยธรรมในเรื่องของการรักษาชีวิตของผู้บริสุทธิ์ และหลักสิทธิมนุษยชนว่าการโจมตีด้วยอาวุธโคโรนานั้น

จะสามารถทำได้ทันทีเลยหรือไม่ อย่างไร หากเกิดกรณีที่ในบริเวณกลุ่มของผู้ก่อการร้ายนั้นมีประชาชน ผู้บริสุทธิ์อยู่ใกล้เคียง ไม่ว่าจะเป็น บุรุษ สตรี เด็ก หรือคนชรา ซึ่งถ้ามีการโจมตีย่อมอาจหมายถึงการเสียชีวิตของบุคคลเหล่านี้ไปด้วย การใช้อาวุธโคโรนาอาจขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนในแง่ที่ว่า หากมีการใช้อาวุธโคโรนาทางทหารแล้วพลาดเป้าไปโดนผู้บริสุทธิ์นั้น ย่อมถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพราะโคโรนานั้นสามารถทำให้ถึงแก่ชีวิตได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการละเมิดสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ (Right to Life) ตามข้อ 3 แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ประชาชนควรที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย และ ไม่ถูกเลือกปฏิบัติจากการสังหารทางทหารที่ให้ใช้อาวุธโคโรนาในพื้นที่ที่มีผู้ไม่เกี่ยวข้องอยู่ ตามข้อ 7 แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ดังนั้นการใช้ความรุนแรงในการจัดการปัญหา หรือการกำหนดกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย การกระทำ หรือการปฏิบัติใด ๆ ที่ใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาย่อมขัดกับหลักการนี้ และเข้าข่ายเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนดังเช่นกรณีของการใช้อาวุธโคโรนาในการปฏิบัติการทางทหารของรัฐ เป็นต้น

2. ปัญหากฎหมายว่าด้วยการใช้โคโรนาในการปฏิบัติการทางทหารภายใต้กฎการปะทะ

กฎการปะทะ (Rule of Engagement) ในปฏิบัติการของทหาร หรือตำรวจ จะใช้กฎการปะทะเพื่อพิจารณาว่า จะใช้กำลังเมื่อไหร่ ที่ไหน และอย่างไร ซึ่งกฎนั้นอาจจะเป็นได้ทั้งกฎทั่ว ๆ ไป และกฎที่เฉพาะเจาะจงเป็นเรื่อง ๆ และมีความแตกต่างกันระหว่างวัฒนธรรมที่ต่างกันในประวัติศาสตร์ ซึ่งกฎการปะทะของกองทัพสหรัฐอเมริกาเป็นตัวอย่างหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ ถึงปัญหาการใช้โคโรนาในการปฏิบัติการทางทหารของรัฐได้ โดยกฎการปะทะของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดหลักเกณฑ์โดยกระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกาได้ให้คำนิยามของกฎการปะทะว่า “คำสั่งที่ออกโดยผู้มีอำนาจ ซึ่งให้แนวทางและข้อจำกัดในการปฏิบัติ ต่อการที่หน่วยทหารของสหรัฐอเมริกานจะเข้าทำการรบ หรือดำเนินการรบต่อไป กับฝ่ายตรงข้ามที่เผชิญหน้าอยู่”

ในเรื่องกฎการปะทะ นี้เป็นเพียงการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับกระบวนการของการใช้กำลัง อาทิเช่นในเรื่องของการอนุมัติ ซึ่งการใช้กำลังจะอนุมัติโดยผู้มีอำนาจบังคับบัญชาแห่งชาติหรือองค์กรผู้บริหารขององค์การระหว่างประเทศ และในเรื่องของการทบทวน ที่กำหนดให้จะต้องมีการทบทวนกฎการปะทะอย่างต่อเนื่องเพื่อทำให้มั่นใจว่ากฎการปะทะนี้มีความชัดเจนและสอดคล้องกฎหมาย และเพียงพอที่จะระบุถึงความจำเป็นของภารกิจ และการปะทะนี้ได้ให้อำนาจแก่ผู้บังคับบัญชาเพื่อจัดการกับภัยคุกคามอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งกฎการปะทะมักเป็นเรื่องผสมผสานระหว่างข้อกำหนดด้านการทหารและด้านนโยบายทางการเมือง ซึ่งเรื่องเหล่านี้จะต้องผูกพันโดยขอบเขตด้านกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายในประเทศ ด้วย เมื่อเราพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ของกฎการปะทะในเรื่องการกำหนดถึงหน้าที่และวิธีการปฏิบัติการทางทหารของรัฐ รวมไปถึงการใช้อำนาจในการสังหารของผู้บังคับบัญชา หรือในระดับหัวหน้า อีกทั้งในเรื่อง

ของแนวทางการปฏิบัติที่เกี่ยวกับกฎการปะทะนั้น ทำให้เกิดประเด็นทางด้านกฎหมายในเรื่องของการพิจารณาการใช้กำลังที่ออกโดยผู้มีอำนาจและสั่งให้มีการใช้โดรนในการโจมตีทางทหาร อีกทั้งการควบคุมการใช้โดรนหรืออากาศยานไร้คนขับโดยให้แยกระหว่างเป้าหมายทางทหารกับพลเรือนให้ชัดเจนนั้นเป็นเรื่องยาก และไม่อาจจะบอกได้ว่าการใช้โดรนนั้นมีความแม่นยำมากน้อยเพียงใด ดังนั้นการโจมตีด้วยอาวุธโดรนจะถือว่ามีความสอดคล้องหรือไม่กับหลักการจำแนกและได้สัดส่วน (Distinction & Proportionality) ซึ่งหลักการนี้เกิดจากแนวคิดเรื่องสงครามที่เป็นธรรม และการทำสงครามจะต้องจำแนกระหว่างพลเรือนกับกำลังรบ และการโจมตีต่อกำลังรบจะต้องทำให้เกิดความเสียหายต่อพลเรือนหรือประชาชนผู้บริสุทธิ์น้อยที่สุด การนำโดรนมาใช้ทางทหารยังทำให้เกิดประเด็นปัญหาที่ว่า การใช้โดรนนั้นมีความเหมาะสมและถูกต้องแล้วหรือไม่ ซึ่งถ้าเรานำโดรนมาใช้เป็นอาวุธต่อสู้กับการก่อการร้าย ก็จะเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยให้ภารกิจนั้นมีความสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากการโจมตีด้วยโดรนมีความแม่นยำต่อเป้าหมายและลดการสูญเสียต่อพลเรือน หรือทหารภาคพื้นดิน แต่ทั้งนี้ก็มีปัญหาที่ว่าโดรนทำให้เกิดสถานการณ์เรียกว่า Moral Hazard คือ เป็นสถานการณ์ที่ไม่มีต้นทุนของความเสียหาย ทำให้คนดำเนินการมีแรงจูงใจที่จะกล้าเสี่ยงมากขึ้น การโจมตีด้วยโดรนไม่ทำให้เกิดต้นทุนแก่คนที่ใช้วิธีการนี้ คนควบคุมการบินของเครื่องโดรนก็ไม่เสี่ยงที่จะถูกจับ และประชาชนก็ไม่เห็นทหารเสียชีวิตจากสงคราม ในเมื่อมีเครื่องโดรนติดอาวุธอยู่ในมือ ทุกอย่างดูจะกลายเป็นเป้าหมายที่ชอบธรรมไปหมด ทำให้มีการใช้โดรนเป็นอาวุธการโจมตีมากขึ้นไป ดังนั้นหากเกิดผลเสียหาย หรือผลกระทบขึ้นในประเทศที่มีการสู้รบ โดยเกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้บริสุทธิ์ แล้วความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นจากการสั่งการของทหารหรือผู้บังคับบัญชาให้มีการใช้อาวุธได้นั้น ใครจะเป็นผู้ต้องรับผิดชอบ ยังคงเป็นประเด็นปัญหาในเรื่องของความรับผิดชอบว่าจะให้รัฐหรือหรือปัจเจกชนเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งจากกฎการปะทะนั้นยังมิได้มีการกำหนดถึงความรับผิดชอบที่เกิดจากการสั่งการให้ใช้กำลังทางทหารแต่อย่างใด

3. ปัญหากฎหมายว่าด้วยความชอบธรรมและข้อห้ามในการพัฒนาอาวุธโดรนเพื่อใช้ในการปฏิบัติการทางทหาร

อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949 พิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา ฉบับที่ 1 ปี ค.ศ. 1977 และพิธีสารเพิ่มเติมแห่งอนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยการคุ้มครองเหยื่อของการขัดกันด้วยอาวุธ ค.ศ. 1977

มาตรา 52 (2) ของพิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา ฉบับที่ 1 ปี ค.ศ. 1977 วางหลักไว้ว่า การโจมตีจะต้องถูกจำกัดอย่างเคร่งครัดเพื่อเป้าหมายทางทหาร รวมไปถึงวัตถุที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายทางทหารซึ่งถูกนำมาใช้เป็นเป้าหมายหรือนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินการทางทหาร ซึ่งการทำลายบางส่วนหรือทั้งหมดของเป้าหมายทางทหารจะต้องทำให้เกิดความได้เปรียบทางทหารด้วย

มาตรา 36 ของพิธีสารเพิ่มเติมแห่งอนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยการคุ้มครองเหยื่อของการขัดกันด้วยอาวุธ ค.ศ. 1977 วางหลักไว้ว่า ในการศึกษา การพัฒนา การซื้อขาย หรือการยอมรับของวิธีการของอาวุธประเภทใหม่ ๆ หรือรูปแบบหรือวิธีการของการทำสงครามใหม่ ๆ อัครภาคีในอนุสัญญาต้องมีหน้าที่ในการตรวจสอบว่ากิจกรรมต่าง ๆ ในบางส่วนหรือทั้งหมดว่าต้องห้ามตามพิธีสารฉบับนี้หรืออื่น ๆ กฎหมายระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่ใช้บังคับกับกับอัครภาคีในอนุสัญญา

เมื่อพิจารณาจากหลักกฎหมายดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่ายังไม่มีกฎหมายระหว่างประเทศที่เป็นการเฉพาะในเรื่องของการควบคุมอาวุธโดรน ไม่มีกฎหมายห้ามพัฒนาอาวุธโดรน ซึ่งเป็นอาวุธสมัยใหม่ เนื่องจากในปัจจุบันนี้โดรนได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างมากและหลากหลายรูปแบบมากยิ่งขึ้น อีกทั้งไม่มีข้อห้ามในเรื่องของการนำโดรนมาใช้เป็นอาวุธสงคราม ดังนั้นการใช้โดรนจะถูกกฎหมายหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศหรือไม่ ดังนั้นการที่กฎบัตรสหประชาชาติอนุญาตให้ประเทศต่าง ๆ มีสิทธิใช้กำลังเพื่อป้องกันตัวเองได้ จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ประเทศต่าง ๆ นำอาวุธโดรนมาใช้ในการสู้รบหรือการทำสงคราม

อาวุธโดรนจัดได้ว่าเป็นอาวุธที่มีความร้ายแรงชนิดหนึ่ง การนำอาวุธชนิดนี้มาใช้อาจไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายดังกล่าวข้างต้น เนื่องจากกฎเกณฑ์ในการควบคุมอาวุธที่มีใช้อยู่ในปัจจุบันมีข้อจำกัดและไม่เพียงพอต่อการควบคุมอาวุธโดรน ซึ่งเป็นผลให้ประเทศต่าง ๆ รวมถึงองค์การระหว่างประเทศต่างตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่อาจเกิดขึ้นตามมาจากการใช้อาวุธโดรนในการสู้รบ นอกจากนี้ปัจจุบันเริ่มมีการใช้อาวุธและพัฒนาอาวุธโดรนกันมากขึ้นและเป็นไปอย่างรวดเร็ว จึงทำให้เริ่มมีความห่วงกังวลว่าหากเทคโนโลยีของอาวุธชนิดนี้มีการใช้อย่างแพร่หลายออกไปเป็นวงกว้างมากขึ้นเท่าใด ความเสี่ยงที่เทคโนโลยีของอาวุธชนิดนี้จะตกไปอยู่ในมือของผู้ที่อาจจะนำไปใช้ในทางที่ผิดก็ยิ่งมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาถึงปัญหาของการใช้และผลกระทบของอาวุธชนิดนี้อย่างจริงจัง และศึกษาถึงปัญหาและข้อจำกัดของกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับอาวุธชนิดนี้ รวมถึงศึกษาแนวทางในการจำกัดความรุนแรงในการใช้อาวุธชนิดนี้ เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันและเพื่อความสงบสุขของการอยู่ร่วมกันของประเทศต่าง ๆ การไม่มีหลักเกณฑ์ทางกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการใช้เทคโนโลยีโดรน จึงอาจก่อให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายอีกประการหนึ่ง เพราะเท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้รัฐหรือประเทศที่มีศักยภาพในการพัฒนาอาวุธ สามารถพัฒนาเทคโนโลยีทางทหาร เพื่อนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาปฏิบัติการทางทหารหรือสร้างรูปแบบการปฏิบัติการทางทหารประเภทใหม่ ๆ ที่ไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับรองหรือคุ้มครองตามกฎหมายระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ยังมีความท้าทายทางกฎหมายอื่น ๆ เกี่ยวกับบทบัญญัติว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธหรือปฏิบัติการทางทหารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีโดรนในการโจมตีกองทัพอากาศหรือต่อต้านผู้ก่อการร้าย เช่น ปัญหาความชอบด้วยกฎหมายในการใช้เทคโนโลยีโดรนสำหรับโจมตีนอก

เป้าหมายทางทหารและปัญหาการใช้เทคโนโลยีโดรนพลาดเป้าไปทำร้ายประชาชนที่ถูกนำเอามาเป็นเกราะกำบังในการสู้รบ เป็นต้น

ดังนั้น การที่นานาประเทศต่างก็ยังมีได้มีการกำหนดบทบัญญัติ หรือออกเป็นกฎหมายเฉพาะที่ใช้ในการควบคุมการใช้อาวุธโดรนแต่อย่างใด คงมีเพียงกฎหมายที่เกี่ยวกับการใช้โดรนในเชิงพาณิชย์ หรือการควบคุมโดรนหรืออากาศยานไร้คนขับในแง่ของการบินผ่านน่านฟ้าประเทศต่าง ๆ โดรนนั้นถือได้ว่าเป็นอาวุธยุทธโประณ์สมัยใหม่ที่รัฐต่าง ๆ ได้มีการพัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ในการสู้รบ หรือใช้ในการทำสงคราม ซึ่งโดรนที่คิดอาวุธในปัจจุบันนั้นถือได้ว่าเป็นอาวุธที่มีความรุนแรงอย่างหนึ่ง อันเนื่องมาจากผลกระทบที่เกิดจากการใช้โดรนนั้น ได้สร้างความเสียหายต่อพลเรือนหรือประชาชนผู้บริสุทธิ์ ในด้านร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สิน การคำนึงถึงความปลอดภัยของประชาชนผู้บริสุทธิ์จึงเป็นสิ่งสำคัญ ด้วยเหตุนี้ องค์การระหว่างประเทศหรือองค์การอิสระเหนือชาติต่าง ๆ จึงควรแสวงหาแนวทางในการตรากฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการจำกัดกันด้วยอาวุธ ที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีโดรนในการปฏิบัติการทางทหารเป็นการเฉพาะ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการใช้เทคโนโลยีโดรนสำหรับปฏิบัติการทางทหาร ที่ไม่ก่อให้เกิดความเสี่ยงหรือผลกระทบต่อพลเรือนหรือประชาชนผู้บริสุทธิ์ต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

ชานินทร์ ลีลานนท์. “กฎการปะทะของกองทัพสหรัฐอเมริกา (US RULES OF ENGAGEMENT) ในปฏิบัติการ “พายุทะเลทราย 1991.”” วารสารโรงเรียนนายเรือ 4, 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2547): 65-66.

ทวิศ ศรีเกตุ. “โดรนกับการเดินอากาศของกฎหมายไทย.” ใน *บทความใช้เพื่อการนำออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา*, 30 ธันวาคม 2558.

ปริญญาศกกว่าด้วยสิทธิมนุษยชน.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. *กฎการปะทะ* [Online]. Available URL: <https://th.wikipedia.org/wiki/>, 2562 (กันยายน, 30).

อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1949 พิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญาเจนีวา ฉบับที่ 1 ปี ค.ศ. 1977 และพิธีสารเพิ่มเติมแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองเหยื่อของการจำกัดกันด้วย อาวุธ ค.ศ. 1977.